

УДК 378.01.147 (477.61)

Валентин Гончаров, доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки підприємств та управління трудовими ресурсами
Марія Шевченко, кандидат економічних наук, доцент, декан економічного факультету
Тетяна Гордієнко, кандидат економічних наук, доцент
кафедри економіки підприємств та управління трудовими ресурсами
Луганського національного аграрного університету

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ СТАНДАРТІВ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ НА ПРИКЛАДІ ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (ЛНАУ)

Проблеми якості освітніх послуг вищої школи в останній час набули загальнопризнаної актуальності. Суспільство почало усвідомлювати принципово нову роль освіти.

Ще у 1997 р. під егідою Ради Європи та ЮНЕСКО було розроблено і прийнято лісабонську конвенцію про визначення кваліфікацій, що належать до вищої освіти Європи. Цю конвенцію підписали 43 країни (Україна в тому числі), більшість з яких і сформулювали згодом принципи Болонської декларації. Таким чином, створилися умови для інтеграційних процесів у сфері вищої освіти європейських країн.

Одним з ключових моментів підписаної Україною Болонської декларації є впровадження єдиних механізмів забезпечення якості освіти. Основним завданням для України є запровадження системи академічних кредитів, аналогічних ECTS (Європейській кредитно-трансферній системі). Навчальними критеріями освіти Болонського процесу є: якість підготовки фахівців; зміцнення довіри між суб'єктами освіти; відповідність європейському ринку праці; мобільність; сумісні кваліфікації на вузівському та післявузівському етапах підготовки; посилення конкурентоспроможності Європейської освіти. Ці вимоги є певною програмою розвитку вищої освіти України.

Нормативна база для запровадження в навчальний процес кредитно-модульної системи в Україні більш активно почала створюватись з 2004 р. відповідними наказами та розпорядженнями Міністерств освіти і науки та аграрної політики України. Особливе місце посідає контроль успішності студента та шкала оцінювання навчальних досягнень студента, а також державна атестація.

Особливу увагу в Луганському національному аграрному університеті приділено організаційному,

документальному та науково-методичному забезпеченню студентів, які навчаються в умовах кредитно-модульної системи. Основні вимоги до застосування норм і механізмів ECTS в університеті виконуються:

- призначено координатора ECTS від університету;
- призначено координатора ECTS на усіх факультетах;
- призначені кредити ECTS для елементів навчального плану;
- випускаються інформаційні пакети щодо усіх навчальних дисциплін та спеціальностей;
- впроваджується використання форм заяв для студентів, перелік оцінок дисциплін і навчальних контрактів.

В університеті з урахуванням вимог ECTS розроблені робочі навчальні плани підготовки фахівців за всіма освітньо-кваліфікаційними рівнями і спеціальностями, індивідуальні навчальні плани студентів, робочі програми навчальних дисциплін, документи обліку успішності та оцінювання навчальних досягнень студентів нового зразку, навчально-методичні матеріали із використанням модульно-рейтингової системи оцінювання знань студентів в електронному і паперовому варіантах, навчальні та контролюючі (тестові) комп'ютерні програми тощо.

Розробляються навчально-методичні комплекси дисциплін, електронні підручники, у тому числі з метою організації повноцінного дистанційного навчання.

На основі досвіду закордонних і вітчизняних університетів щодо використання кредитно-модульної системи розроблені нові графіки навчального процесу, які передбачають два семестри по дві чверті з тижнями модульного контролю в кожній, та система оцінювання знань студентів на підставі співставлення існуючих шкал вищих навчальних закладів і ECTS.

Таблиця 1.

Шкала оцінювання академічних успіхів студента в університеті

Шкала оцінок				
Національна		Університетська	ECTS	
залік	екзамен			
зараховано	5 відмінно	90...100	A відмінно	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
	4 добре	85...89	B дуже добре	вище від середнього рівня з кількома помилками
		75...84	C добре	загалом правильне виконання з певною кількістю грубих помилок
	3 задовільно	65...74	D задовільно	непогано, але зі значною кількістю недоліків
		60...64	E достатньо	виконання задовольняє мінімальні критерії
не зараховано	2 незадовільно	35...59	FX незадовільно	потрібна додаткова робота з можливістю повторного складання без повторного вивчення блоку змістових модулів
		0...34	F незадовільно	потрібна значна додаткова робота з обов'язковим повторним вивченням блоку змістових модулів

В мовах запровадження в університеті кредитно-модульної системи організації навчального процесу контроль за виконанням та реалізацією індивідуального навчального плану студента здійснюється деканом за участю куратора спеціальності. Куратором може бути науково-педагогічний працівник випускової кафедри, який повинен добре знати галузеві стандарти підготовки відповідного фахівця та основні положення КМСОНП. Куратору за керівництво встановлюються норми часу – 4 години на кожного студента за навчальний рік у розділі “Організаційна робота” індивідуального плану роботи викладача.

В університеті на факультетах і кафедрах проводяться семінари для професорсько-викладацького складу, кураторів спеціальностей та студентів, активно працюють методичні комісії факультетів та методична рада університету з питань реалізації кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

На економічному факультеті ЛНАУ, так як і на інших, кредитно-модульна система впроваджена 1 вересня 2006 року і охопила всі спеціальності та курси.

Кафедра ВНЗ зі своїм професорсько-викладацьким складом відіграє одну з найголовніших ролей в процесі трансформації процесу навчання до загальноєвропейських стандартів.

З метою інтеграції в Європейський та Світовий освітній простір, розвитку міжнародного співробітництва, впровадження різних форм співпраці з зарубіжними вищими навчальними закладами, науково-дослідними установами фермерськими і сільськогосподарськими підприємствами та сприяння мобільності студентів, аспірантів та викладачів у структурі університету функціонує міжнародна служба, яка включає департамент міжнародного співробітництва, деканат по роботі з іноземними студентами, підготовче відділення для іноземних громадян, мовну студію “Діалог”.

Сьогодні Україна долучилась до процесу вироблення загальноєвропейського консенсусу у визначенні ступеня та точки зору стосовно того, що випускники повинні вміти робити по закінченню навчання.

Для того, щоб зробити можливим пристосування випускників до реальності, яка змінюється, та активну участь їх в майбутніх робочих та життєвих ситуаціях, стало потрібне переосмислення мети освіти. При цьому формулювання (проектування) цілей слід розуміти як міждисциплінарну, академічно-семантичну задачу. Для подолання формально-змістовної семантики, яка лежить в основі традиційних навчальних планів, введено поняття компетенція.

Компетенцію можна представити, як

сформований потенціал професійних здібностей, які дають змогу індивідууму діяти в конкретних професійних ситуаціях відповідно до поставлених вимог. Цей підхід дозволяє зберегти гнучкість та автономію в архітектурі навчального плану.

Багато хто з експертів вважає, що досягнення результатів професійної освіти з використанням компетенцій потребує відкритого типу освітнього стандарту.

При цьому, процес навчання виступає як будівництво когнітивних структур, яке буде успішним, коли навколишній світ для учня має сенс та презентується як структурований на визначених площинах. Викладачу потрібно редуціювати навколишній світ в заняттях, що проводяться, зробити можливими трансформацію та вироблення компетенцій.

Також європейська система освіти виділяється наявністю рівнів, або ступенів освоєння знань. Компетенції різних рівнів можуть бути застосовані у робочих навчальних програмах, які розробляються на кафедрі. Наприклад, такі як здатність продемонструвати знання основ та історії дисципліни, здатність логічно і поступово представити освоєне знання та ін.

Все меншу підтримку зустрічають стандарти, виконані в дусі “захисту від викладача” з деталізацією змісту. Все більше право на життя отримують, так звані, “відкриті стандарти”.

Виділяють ядерні компетенції, тобто найголовніші. Ядерні програми повинні забезпечити викладання аналогічних курсів у різних освітніх установах на одному рівні підготовки та з одного професійного напрямку, що дасть змогу порівнювати якість програм та зміст підготовки, а також досягнуті студентами результати. При цьому вони повинні відповідати вимогам життя, а в процесі навчання потрібне зрушення від оцінки “вкладень” до оцінки результатів.

Первинний облік результатів навчання відбувається на кафедрі. Ще до того, як будуть узагальнені всі результати по ВНЗ і прийняті відповідні рішення, на засіданнях кафедри можуть бути розроблені заходи регулювання з метою швидшого підвищення якості освітніх послуг.

При реалізації запропонованих заходів треба враховувати необхідність збереження кращих традицій освіти, підвищення національних стандартів якості, з урахуванням процесів глибокої трансформації суспільно-політичного устрою, соціально-економічного укладу, суспільної психології, системи життєвих цінностей й орієнтирів, морально-етичної парадигми, не допускати надмірної перебудови вітчизняної системи освіти.

Водночас необхідно відзначити, що запровадження в університеті нових принципів і форм організації навчального процесу у кредитно-модульній системі потребує вирішення питань більш ефективного інформаційно-методичного забезпечення, контролю успішності, контролю за виконанням індивідуального плану студента, ролі куратора групи, визначення рейтингу студента, нормування навантаження студента і педагогічного навантаження викладача, стипендіального забезпечення тощо.

Отже, можна зазначити, що в університеті створені певні передумови для успішного подальшого впровадження елементів ECTS та кредитно-модульних технологій на рівні вимог Болонського процесу з метою підвищення якості підготовки фахівців та забезпечення їх конкурентоспроможності на ринку праці.

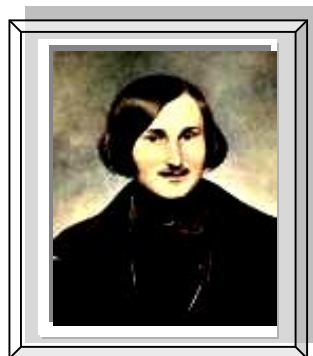
1. Принципи та шляхи інтеграції вищих навчальних закладів Міністерства аграрної політики України у Європейський простір вищої освіти: Науково-дослідні матеріали / За ред. С.М. Кравченко. – К.: Аграрна освіта, 2006. – 35 с.

2. Ткаченко В.Г., Матвєєв В.П., Вольвак С.Ф., Руденко А.Ф., Заболотна В.П., Сєдашова О.А. Впровадження Європейської кредитно-трансферної системи ECTS в Луганському національному аграрному університеті / Зб. наук. пр. Закарпатського національного університету. – Видавництво ЗНУ. – 2008. – С.56–61.

Стаття надійшла до редакції 29.10.2009

2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2

1 квітня 2009 р.
200 років
від дня народження
Миколи Тоголя



(1809 – 1852)

український, російський письменник

2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2